

Når gir miljøvennlige holdninger utslag i miljøvennlige handlinger?

Håkon Sælen

Plan for presentasjonen

1. Sammenheng mellom miljøholdning og miljøhandling i Synovates Store Norske Klima- og Miljøundersøkelse.
2. Fokuserer de miljøbevisste på de handlinger med størst miljøeffekt?
3. Teori: Hvilke andre faktorer påvirker miljøhandling? Hvordan påvirker disse sammenhengen mellom holdning og handling?
4. Tendens til å fokusere på synlige tiltak?

Handling: mat

Eksempler

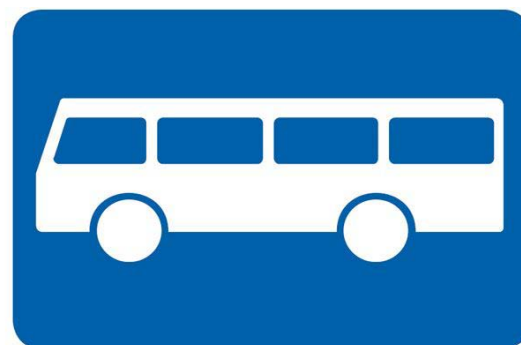
- Spise mindre kjøtt
- Velge økologisk mat oftere

Handling: transport

Eksempler

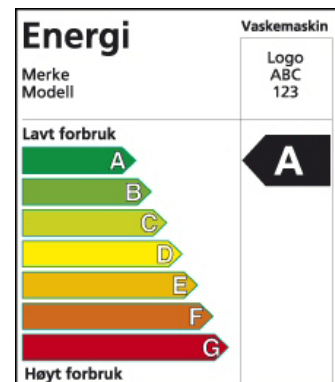
- Sykle/gå/reise kollektivt til jobben
- Bruke beina på strekninger under 1 km fra hjemmet

Handling: energi i hjemmet – investering

Eksempler

- Kjøpe A-merkede hvitevarer
- Etterisolere bolig

Handling: energi i hjemmet- adferd

Eksempler

- Senke
innetemperaturen
med én grad
- Slå av lys i rom du
ikke oppholder deg

Handling: avfall

Eksempler

- Unngå engangsprodukter
- Kildesortere

Miljøholdninger

- Holdning: En positiv eller negativ følelsesmessig innstilling som påvirker hvordan vi opptrer i forhold til et fenomen (Hellevik 2008).
- 9 spørsmål.

Eksempler

- Jeg er opptatt av hva jeg personlig kan gjøre for å verne miljø og naturressurser.
- Jeg støtter miljøvernorganisasjoner.
- Bekymring for klimaendringer.
- Oppfattelse av eget ansvar for å sette i gang tiltak som kan redusere klimaproblemet.

Resultater: holdning og handling

Adferdstype	Likelihood ratio index
Avfall	0.1941
Mat	0.1201
Energi i hjemmet – adferd	0.1091
Energi i hjemmet – investering	0.0625
Transport	0.0375

Eksempel holdning og handling

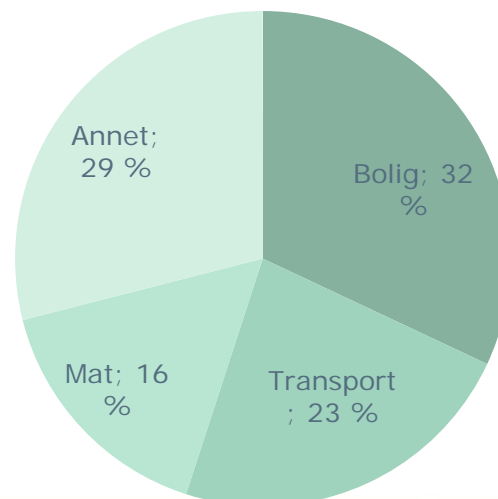
Jeg er opptatt av hva jeg personlig kan gjøre for å verne om miljø og naturressurser	Gjennomsnitt andel av relevante tiltak gjennomført	
	Avfall	Transport
Stemmer meget godt	70 %	50 %
Stemmer ganske godt	58 %	42 %
Stemmer litt	47 %	35 %
Stemmer ikke i det hele tatt	33 %	32 %

Resultater: verdi og handling

- Norsk Monitors verdidimensjoner
- Idealister gjør flere miljøvennlige handlinger enn materialister.
- Sammenheng verdi-handling følger samme mønster som sammenheng holdning-handling.

Hvilke adferdstyper har størst faktisk effekt på miljøet?

- En del metodologiske utfordringer, men gjennomgang av internasjonale studier gir klare og konsistente resultater: transport, mat og bolig står for 70-80% av miljøpåvirkning. (Tukker et al 2010).
- Energiforbruk norske husholdninger (Farsund m. fl 2001):

Hvilke andre faktorer påvirker miljørelatert handling?

- Kontekst (eksterne faktorer)
- Personlige evner/ressurser
- Vaner

(Stern 2000)

Et spørsmål om synlighet?

Pedersen (2000)

- Miljøholdninger gir seg sterkest utslag i handling på områder hvor miljøeffekten er synlig eller på andre måter sansbar.
- Handlinger en måte å uttrykke identitet på.
- Konteksten avgjør hva en handling forbindes med. Hva er mest sansbart?
- Miljøaspektet er lite sansbart for transport og strøm, mens sterkt sansbart for mat og avfall.

Oppsummering

- Miljøholdninger gir seg sterkest utslag i handling relatert til avfall og mat, og svakest i handling relatert til energi i hjemmet og transport.
- Avfall: relativt liten faktisk miljøeffekt.
- Eksterne faktorer, evner og vaner virker inn på forholdet mellom holdning og handling.
- De miljøbevisste ser ut til å fokusere på handlinger hvor miljøaspektet er mest tydelig sansbart.

Illustrasjon fra fokusgrupper på strømadvferd

Roar: Når vi kom hit i dag så var det snakk om miljøbesparende løsninger, men jeg hører hele tiden, og jeg selv også, det er hele tiden pengenes kraft, pengene vi snakker om. Vi skal spare miljøet og ikke bruke så mye strøm, men det kommer tilbake til pengene hele tiden, og det er det vi er opptatt av.

Illustrasjon fra fokusgrupper på strømadferd

Arne: Det er et komfortaspekt på dette. Det er få av oss som ønsker å gå med beksemsko og varmedress hjemme.

Takk for oppmerksomheten!

Referanser:

Farsund, A., Hille, J. and Aal, C. (2001). Klima- og energiplan for Stavanger kommune, Stavanger: Rogalandsforskning.

Hellevik, O. (2008). Jakten på den norske lykken. Oslo: Universitetsforlaget.

Knagenhjelm, M. and Aal, C. (2006). Det økologiske fotavtrykket for Oslo kommune. *Dokumentasjonsrapport*, vol. 13 Sogndal: Vestlandsforskning.

Pedersen, L. (2000). The dynamics of green consumption: a matter of visibility? *Journal of Environmental Policy and Planning* **2**, 193-210.

Stern, P. (2000). Towards coherent theory of environmental friendly behavior. *Journal of Social Issues* **56**, 407-424.

Tukker, A., Cohen, M., Hubacek, K. and Mont, O. (2010). The impacts of household consumption and options for change. *Journal of Industrial Ecology* **14**, 13-30.